

Expunere de motive
la Propunerea legislativa privind
constituirea zonelor metropolitane

România a cunoscut o dinamică deosebită a condițiilor economico-sociale, politice și culturale, iar cadrul legislativ a fost și el supus unor multiple transformări și reactualizări, în dorința de a asigura o cât mai bună abordare și soluționare a problemelor cu care se confruntă societatea românească.

Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Astfel, argumente de natură socială, economică și nu în ultimul rând de aliniere la practica europeană, m-au condus la concluzia de a veni în întâmpinarea problemelor din administrația publică locală.

Prezenta inițiativă legislativă își propune să reglementeze constituirea zonelor metropolitane. Așadar, prin dispozitivul acestei propuneri, autoritățile administrației publice locale au latitudinea de a înființa zone metropolitane, care sunt de natură să contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, precum și la îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile care compun zonele metropolitane.

Constituirea zonelor metropolitane răspunde unei necesități sau oportunități determinate de evoluția organică a așezărilor. Procesul de urbanizare pe teritoriul european a condus la dezvoltarea interdependentă

a metropolelor cu localitățile aflate în zona lor de influență, formând deja realități metropolitane primare care, chiar dacă nu sunt denumite zone metropolitane, funcționează practic ca zone unitare, relativ independente.

Multe dintre problemele strategice de amenajare urbană, la nivel european, nu pot fi tratate direct decât la nivel de zone metropolitane, care să faciliteze dezvoltarea producției, a schimburilor și a consumului de bunuri, astfel încât să fie evitate piedicile datorate atât localismului excesiv, cât și centralismului la nivel național. Este vorba, în esență, de formarea zonelor metropolitane ca regiuni de creștere sau dezvoltare la nivelul Europei, incluse în cadrul unor strategii naționale și transnationale. Zonele metropolitane pot deveni astfel capete de pod care să beneficieze de noile căi de comunicații și de relații comerciale, pentru schimbul de mărfuri și servicii, de know-how, ca centre ale circulației de capital și ca destinații pentru turism și cumpărători.

În acest moment, mai mult de trei sferturi din populația Europei trăiește momentan în zone urbane și periurbane. Multe orașe se transformă în zone metropolitane, adaptându-și structurile economice, sociale și instituționale, furnizând servicii de calitate pentru oameni și afaceri. Procese similare au loc în toate cele 10 noi state membre ale Uniunii Europene.

Modelele de guvernare metropolitană existente astăzi în Europa sunt clasificate de către METREX (Rețeaua Europeană a Regiunilor și Zonelor Metropolitane) în trei categorii:

1. Autorități metropolitane care dispun de puteri depline în ceea ce privește domeniile social, economic, infrastructură, mediu și de planificare sau amenajare teritorială. Aceste autorități sunt însărcinate să planifice și să aplice efectiv și complet strategiile de dezvoltare armonioasă a zonelor metropolitane.

2. Autorități, numite sau alese, prevăzute cu puteri selective esențiale, prin intermediul cărora se planifică și se aplică strategiile pentru rezolvarea problemelor cheie.

3. Asociații metropolitane numite sau organisme complementare împuternicite cu responsabilități de planificare strategică și cu funcții consultative de aplicare.

Ținând seama de implicațiile pe care le are opțiunea pentru un model de guvernare sau altul, dar și de specificul administrației publice din România, susțin opțiunea pentru al III-lea model de guvernare, cel al asociației metropolitane cu responsabilități de planificare strategică și cu funcții consultative de aplicare. Adoptarea acestui model, al asociației metropolitane cu funcții consultative, deja se aplică, cel puțin parțial în unele zone ale României (Oradea, Iași, Constanța) este bazată pe preocupare voluntară (chiar dacă uneori sunt finalizate într-un cadru contractual) ar putea rezolva problemele zonelor metropolitane, cel puțin în primă fază.

Dezvoltarea zonelor metropolitane facilitează amenajarea integrată a teritoriului la nivel regional astfel încât să se diminueze dezechilibrele dintre centru și aria limitrofă provocate de dispersarea (sau marginalizarea prin apariția de ghetouri, izolarea unor așezări lipsite de oportunități), în planul structurii demografice, sociale și economice, de dezechilibrele legate de transportul în comun, finanțarea infrastructurii, rezervele de spațiu pentru locuit și comerț; înlăturarea sau diminuarea unor astfel de dezechilibre va conduce la o îmbunătățire a calității vieții populației.

Obiectivele principale ale zonelor metropolitane sunt:

a) dezvoltarea economică și socială echilibrată a localităților din cuprinsul zonei, cu respectarea specificului acestora;

- b) stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale din cuprinsul zonei, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor.
- c) îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane;
- d) gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului;
- e) îmbunătățirea condițiilor de viață, prin eliminarea disfuncționalităților, asigurarea accesului la infrastructuri, servicii publice și locuințe convenabile pentru toți locuitorii;
- f) identificarea sectoarelor de activitate cu ridicată plus-valoare pentru aceste zone
- g) promovarea activităților de antreprenariat;
- h) dezvoltarea de centre universitare și sprijinirea activităților de cercetare;
- i) promovarea tehnologiei de informații și comunicații;
- j) crearea condițiilor pentru satisfacerea cerințelor speciale ale copiilor, vârstnicilor și ale persoanelor cu handicap;
- k) utilizarea eficientă a terenurilor, în acord cu funcțiunile urbanistice adecvate; extinderea controlată a zonelor construite;
- l) protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural construit și natural;
- m) protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale.

Este semnificativ faptul că există o dezbatere în curs referitoare la noua pondere care este necesară între centralizare și deconcentrare.

Autoritățile caută noi modalități de abordare a ambelor perspective. Evident acestea nu sunt greu de implementare de regulă datorită tradițiilor guvernamentale și a intereselor din regiunile vizate. În ciuda unor deblocări instituționale de pe alocuri, este un trend clar înspre a se recunoaște nevoia unui management integrat a zonelor metropolitane pentru binele și prosperitatea cetățenilor și a afacerilor.

Esenta descentralizării administrative constă în transferul unor atribuții ale diverselor autorități centrale unor autorități locale care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale și chiar autorităților colectivităților locale. Prin descentralizare, administrația publică devine mai eficientă și mai operativă, problemele care interesează populația nu se mai îndosariază în birourile ministeriale, ci ele se soluționează la niveluri inferioare, în condiții de oportunitate și operativitate sporită.

Descentralizarea se asigură de către cetățeni prin participarea lor la rezolvarea problemelor locale, prin alegerea reprezentanților lor, care vor constitui autoritățile administrației publice locale, ceea ce susține afirmația că descentralizarea este “democrația aplicată la administrație”. Ea este mai “amplă și mai profundă exprimând o filozofie democratică”.

Descentralizarea, din punct de vedere politic, relevă democrația, deoarece dă posibilitatea locuitorilor diferitelor localități să participe la gestiunea publică.

Această propunere legislativă este promotoarea ideii ca în viitor administrația publică să depindă din ce în ce mai puțin de sumele alocate de la bugetul de stat, deschizând și mai mult calea autofinanțării și a unei autonomii financiare tot mai mari. Această nouă aspirație vine în sprijinul degrevării într-o mai mare măsură a bugetului de stat și totodată, contribuie la alinierea legislației României, și în acest domeniu, la legislația modernă, europeană.

Atenția deosebită pe care o acordă Uniunea Europeană zonelor metropolitane s-a concretizat prin recomandările Comisiei Europene Economico-Sociale, adoptate la reuniunea de la Bruxelles, din 1 iulie 2004. Acestea prevăd următoarele :

- definirea zonelor metropolitane în cele 25 de state membre
- prezentarea anuală a unui set relevant de date referitoare la aceste zone
- identificarea sectoarelor de activitate cu ridicată plus-valoare pentru aceste zone

Prin această inițiativă am urmărit recunoașterea rolului important al metropolelor, sprijinirea guvernării metropolitane eficace, susținerea politicilor metropolitane, creșterea competitivității și a coeziunii, precum și adaptarea și aplicarea aquis-ului comunitar european.

Față de cele precizate vă înaintez prezenta propunere legislativă pentru dezbateră și adoptare.

Inițiator,

Deputat,

Dr. CONSTANTIN NIȚĂ

